

Bijlage HAVO
2010

tijdvak 1

economie (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1

bron 1 marktaandeelen in radioreclame van Nederlandse radiozenders (in procenten van de totale omzet uit radioreclame in 2008)

1.	Radio 538	11,4
2.	Radio 2	9,6
3.	Sky Radio	8,9
4.	3 FM	7,7
5.	Radio 1	6,8
6.	overige Nederlandse radiozenders	55,6

bron 2 financiële gegevens Radio 538 in 2008

- De totale omzet bedraagt € 31 miljoen.
- 90% van de omzet komt uit de verkoop van radioreclame (reclameseconden).
- De overige 10% van de omzet komt uit de verkoop van podcasts, internet en live-evenementen. Deze verkoop levert geen winst en geen verlies op.
- De prijs per reclameseconde kan verschillen, afhankelijk van het tijdstip van uitzenden. Gemiddeld betalen bedrijven € 80 per reclameseconde.
- In 2008 bedroeg de afzet van reclameseconden 348.750.

kosten	toelichting	bedrag
uitzendlicentie	vast bedrag om te mogen uitzenden	€ 57 miljoen per 8 jaar
auteursrechten	vereist om muziek te mogen draaien: hoe meer muziek, des te meer kosten	9% van de totale omzet in 2008
arbeidskosten	vaste medewerkers en tijdelijk personeel	€ 5,885 miljoen in 2008
rente	voor de financiering van gebouwen en apparatuur	€ 2,2 miljoen per jaar

Opgave 2

In opgave 2 wordt het geheel van inkomstenbelasting en premies volksverzekeringen kortweg 'belasting' genoemd.

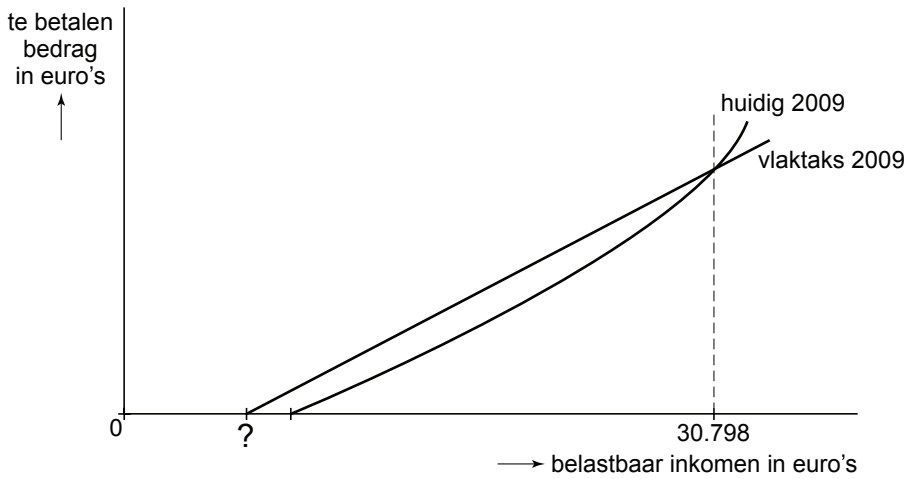
bron 3 belastingtarieven 2009: huidig stelsel en voorstel vlaktaks

huidig stelsel			voorstel vlaktaks	
belastbaar inkomen	tarief	totaal belasting opeenvolgende schijven	belastbaar inkomen	tarief
0 tot € 17.878	33,60%	€ 6.007	voor elke euro	32%
€ 17.878 tot € 32.127	42,00%	€ 11.991		
€ 32.127 tot € 54.776	42,00%	€ 21.503		
€ 54.776 en meer	52,00%			

bron 4 heffingskortingen en aftrekposten 2009

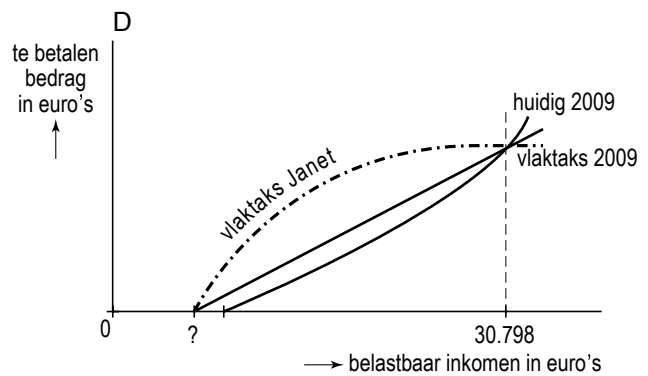
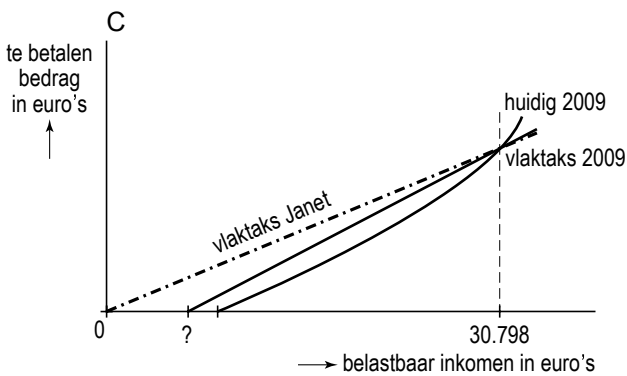
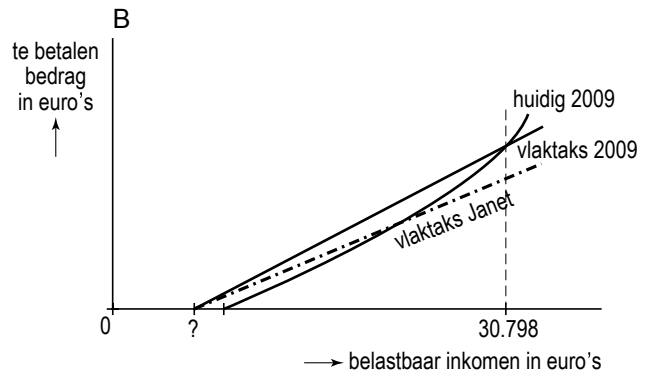
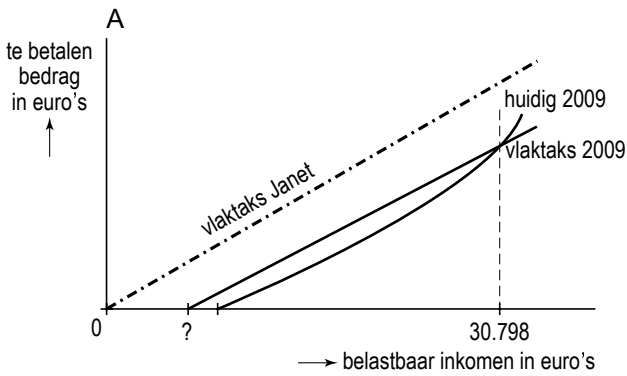
huidig stelsel (vereenvoudigd)		voorstel vlaktaks
algemene heffingskorting		algemene heffingskorting
€ 2.074		€ 2.000
arbeidskorting voor belastbare inkomens tot € 40.000		géén arbeidskorting
- jonger dan 57:	€ 1.504	
- 57 en ouder:	van € 1.762 oplopend naar € 2.274	
arbeidskorting voor belastbare inkomens vanaf € 40.000		
- jonger dan 57:	€ 1.480	
- 57 en ouder:	van € 1.738 oplopend naar € 2.250	
aftrekposten		géén aftrekposten
meerdere, waaronder hypotheekrenteaf trek		

bron 5 een grafische weergave van de twee belastingstelsels voor een alleenstaande werknemer jonger dan 57, zonder kinderen en zonder koopwoning

In het te betalen bedrag in euro's (verticale as) zijn de heffingskortingen verwerkt.

bron 6 vier varianten voor een verandering van de voorgestelde vlaktaks 2009

In het te betalen bedrag in euro's (verticale as) zijn de heffingskortingen verwerkt.

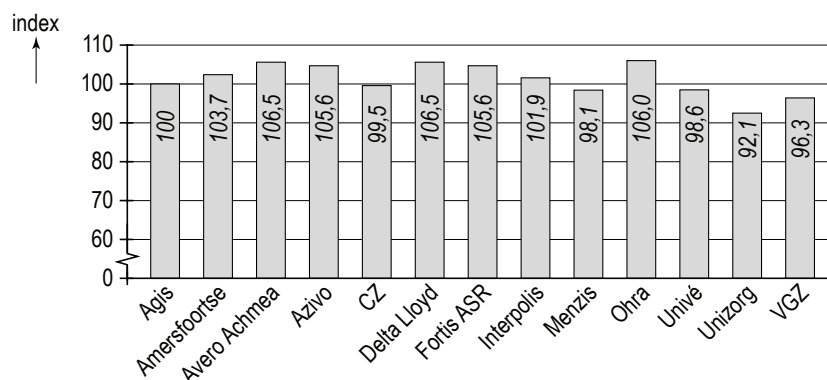

Opgave 3

bron 8 enkele bepalingen uit de Zorgverzekeringswet (Zvw)

- **Basisverzekering**
Elke Nederlander is verplicht een (basis)zorgverzekering af te sluiten. Deze verzekering vergoedt de meest voorkomende geneeskundige zorg via huisarts, ziekenhuis, of apotheek. Dit noemen we het basispakket.
- **Acceptatieplicht**
Alle zorgverzekeraars moeten iedereen tegen vergelijkbare voorwaarden accepteren voor het basispakket, ongeacht geslacht, leeftijd of gezondheid.
- **Beëindiging van de zorgverzekering**
De verzekeraar mag het contract niet gedurende de verzekeringsperiode (kalenderjaar) opzeggen. Ook niet als de verzekerde de verschuldigde premies niet betaalt. De verzekerde kan het contract jaarlijks opzeggen.
- **Basispakket en aanvullende verzekering**
De verzekeraar moet minimaal de risico's verzekeren die zijn opgenomen in het basispakket. De verzekerde kan zich vrijwillig aanvullend bijverzekeren (bijvoorbeeld voor fysiotherapie). Daarvoor gelden aparte premies en voorwaarden.

bron 9 premies basisverzekering bij de grootste verzekeraars

Gegeven: premie Delta Lloyd is 1.150 euro.

bron 10 uit een brochure van Unizorg

GoedKuur: de jongste basisverzekering van Unizorg

“Eindelijk een basisverzekering voor iedereen die jong is of die zich jong voelt.”

Helder, eenvoudig en spotgoedkoop

Bij GoedKuur regel je alles online en telefonisch en daarom ben je supervoordelig uit. Inderdaad, omdat alles via internet gaat, kan de premie lekker laag blijven. Zo kun je medicijnen makkelijk via onze geselecteerde internetapotheker bestellen. Maar we zijn ook goedkoop omdat we afspraken hebben gemaakt met zorgverleners. Dat betekent dat je alleen een maximale vergoeding krijgt als je gebruik maakt van deze speciale GoedKuur zorgverleners. Deze gecontracteerde zorgverleners zitten in de grote steden en zijn vooral gericht op zorg aan volwassenen. Er zit bijvoorbeeld géén kinderziekenhuis bij.

Makkelijk opzegbaar

Met een GoedKuur-polis ben je flexibel. Naast de mogelijkheid om jaarlijks uiterlijk 31 december je zorgverzekering op te zeggen, kun je bij de GoedKuur-polis ook gedurende het kalenderjaar je zorgverzekering beëindigen.

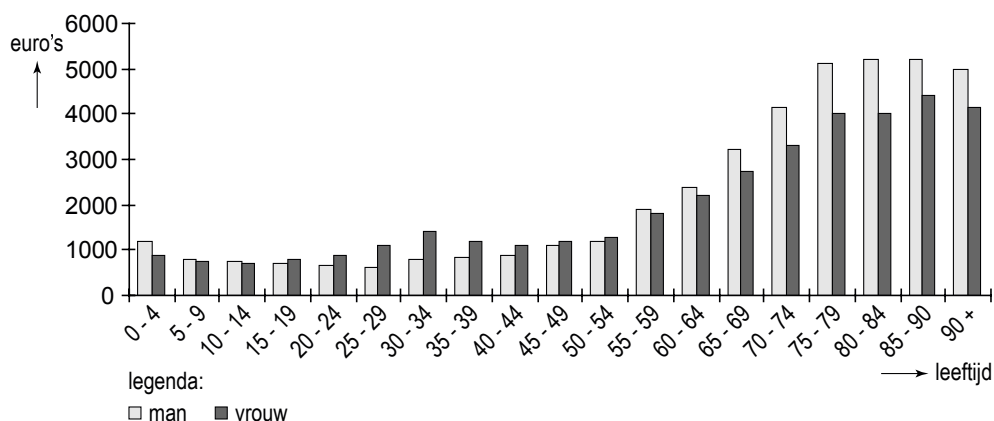
bron 11 resultaten uit een economisch onderzoek naar zorguitgaven

11A prijselasticiteiten van de vraag naar basiszorg¹⁾

leeftijd	elasticiteit	
	Man (M)	Vrouw (V)
25 - 34 jaar	-0,38	-0,30
35 - 44 jaar	-0,25	-0,17
45 - 54 jaar	-0,22	-0,14
55 - 64 jaar	-0,18	-0,10

noot 1 deze elasticiteiten zijn voor Nederland gebaseerd op relatieve prijsveranderingen van het verplichte basispakket bij een verzekeraar ten opzichte van alle andere verzekeraars

11B gemiddelde zorguitgaven per inwoner, per 5-jaars leeftijdsgroep en M/V

Opgave 4

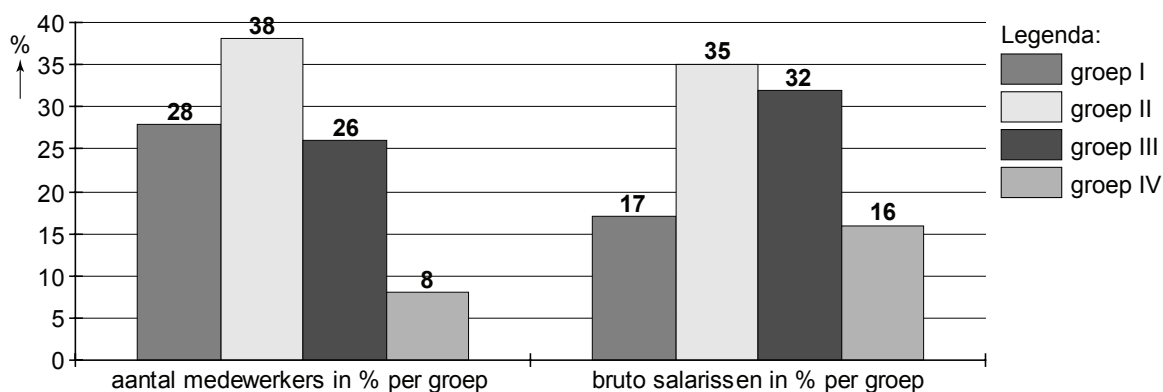
bron 12 gegevens personeelsbestand Hogeschool Amstelveld (2008)

groep	gemiddeld bruto salaris ¹ (€ per maand)	aantal medewerkers	functie
I	2.060	84	onderwijsondersteunend
II	3.060	114	onderwijsgevend
III	4.155	78	onderwijsgevend
IV	6.620	...	management, bestuur ²

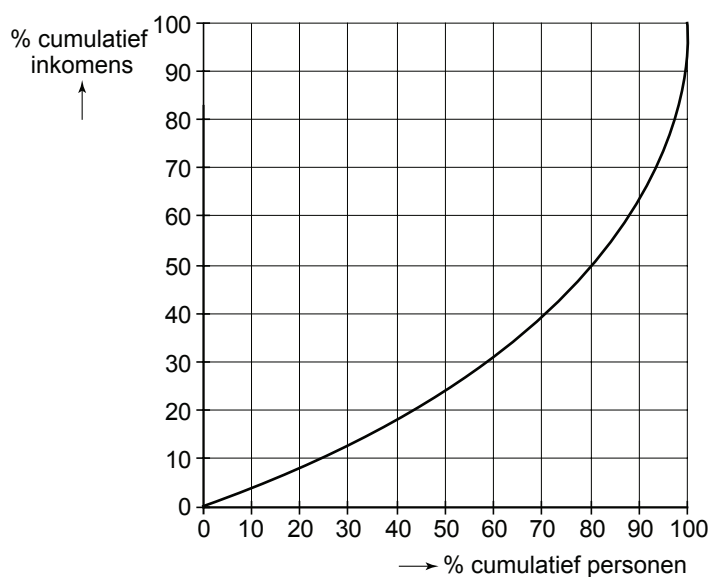
noot 1 inclusief vakantiegeld; exclusief toeslagen en prestatiebeloningen

noot 2 in groep IV heeft de bestuursvoorzitter het hoogste brutosalaris

bron 13 onderzoeksdiagram inkomensverdeling Amstelveld

bron 14 Lorenzcurve Rijndalziekenhuis

Opgave 5

bron 15 advertenties van internetbanken uit Japan en IJsland

HYPOJAPA
BANK.COM

GOEDKOOPSTE JAPANESE KREDIETVERSTREKKER
PROFITEER VAN DE LAGE RENTE IN JAPAN
AANTREKKELIJKE HYPOTHEEK TARIEVEN

どこもより安い

HYPOTHECAIRE LENING 20 JAAR VAST:
2,5% RENTE

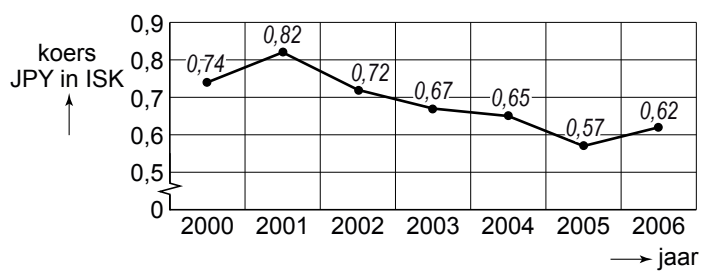
Coolste internetbank
van IJsland

ICECOLD BANK II

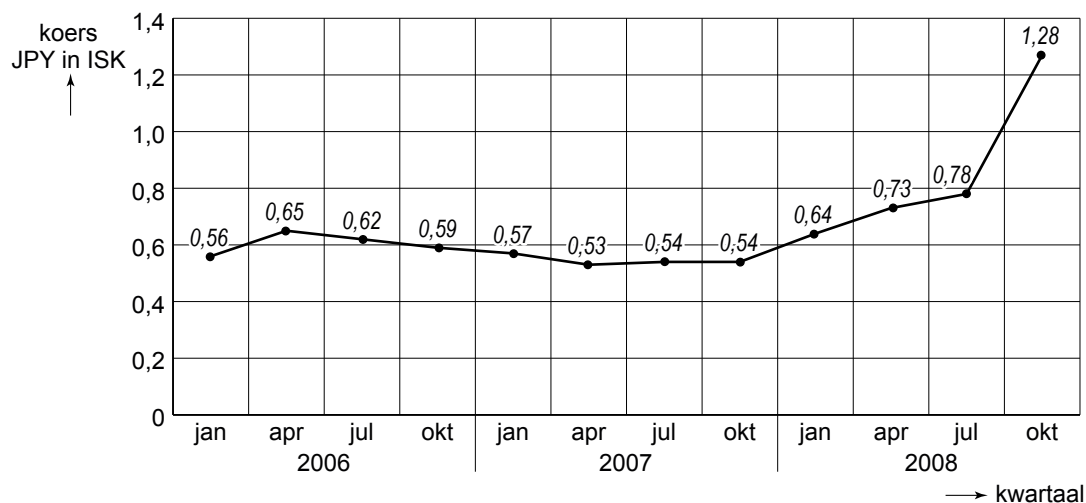
- Geïnteresseerde spaartarieven
tot 10%
- Hypothecaire leningen
20 jaar vast vanaf 12% rente

bron 16 wisselkoersen Japanse yen (JPY) in IJslandse kroon (ISK)

16A

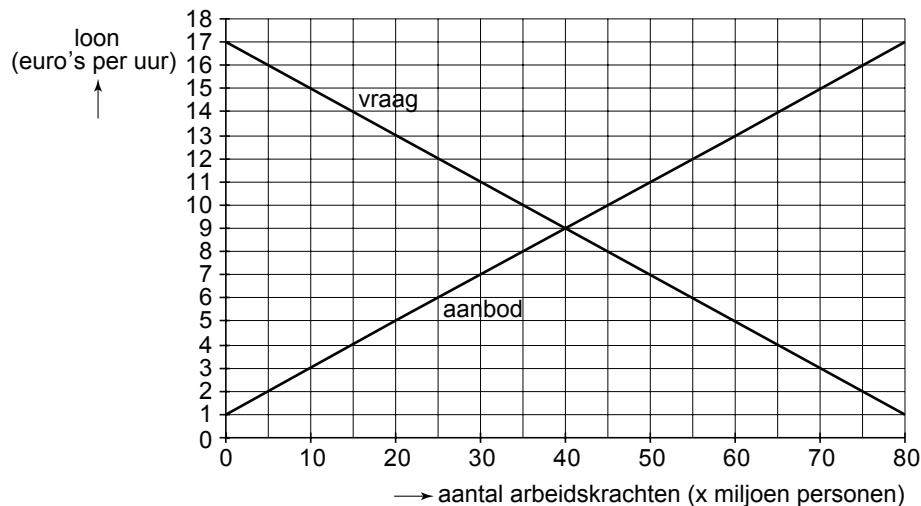
16B

Opgave 6

bron 17 modelmatige weergave van de arbeidsmarkt in Duitsland

- Alle werkenden en werkzoekenden samen zijn het aanbod van arbeid. Zij worden in dit model kortweg 'werknemers' genoemd.
- De vraag naar arbeid komt van de groep 'werkgevers'. In dit model wordt de vraag naar arbeid gelijkgesteld aan de werkgelegenheid in Duitsland.

bron 18 werkgeverssurplus, werknemerssurplus en de gevolgen van de invoering van een minimumloon

